

BREGNET KIRKE: BYGNINGSHISTORIEN

Bregnet kirke er opført i anden halvdel af 1400-tallet af lensmanden på Kalø, Otto Nielsen Rosenkrantz. Eftersom han døde i 1477 er dette år det seneste, kirken kan være opført – opførelsen er formodentlig sket engang i 1460'erne eller 1470'erne.

Kirken blev opført i tidens stil, den himmelstræbende gotiske, og med tidens nye byggemateriale: teglsten. Før den nuværende kirke har der været en romansk kirke. Døbefonten i kirken stammer fra denne forgænger.

Formodentlig har Bregnet kirke været udsmykket med kalkmalerier. Et minde herom er kalkmaleriet af ræven, der ses i en af buerne i kirken. Formodentlig har den indgået i et yndet kalkmaleri-motiv, hvor ræven bliver sat til at vogte gæs, hvorefter gæssene tager magten fra ræven og klynger den op i et træ.

Tårn og våbenhus er senere tilføjelser, formodentlig efter reformationen i 1536. Tårnet er et af de særlige djurslandske ”styltetårne”. Det har oprindeligt været åben i midten, så det har set ud, som om tårnet ”står på stylder”. Senere er åbningen blevet lukket og anvendt til at huse kirkens orgel.

Bregnet kirke hørte oprindeligt lige som Thorsager kirke til Kalø. Kalø tilhørte kongen, der havde en lensmand på stedet. Da Kalø i 1690 blev overtaget af slægten Reventlow, og i 1824 af den holstenske slægt Jenisch, fulgte de to kirker med. Derfor ses Jenisch-slægtens våben ved siden af biskop Jens Iversen Langes i koret. Iversen Lange var biskop i Århus, da kirken opførtes i 1400-tallet.

Da Kalø efter besættelsen i 1945 blev konfiskeret som tysk ejendom og i stedet overgik til staten, overgik de to kirker til menighedsrådene og blev helt normale sognekirker for hhv. Thorsager og Bregnet sogne, der dog fortsat havde samme præst, der residerede i præstegården i Thorsager. I nyere tid er der kommet endnu en præst til, der har bolig i en præstebolig i Rønde.

RESTAURERINGER I 1872 OG 2006

I 1872 var Bregnet kirke faldefærdig, og der opstod en diskussion om, hvorvidt kirken skulle nedrives og en ny evt. bygges i Rønde, som på dette tidspunkt var ved at udvikle sig til en ”rigtig” by.

Kaløs ejere, Jenisch-familien, besluttede dog i stedet at lade kirken gennemgribende restaurere ved kgl. bygningsinspektør Walther, der i øvrigt få år senere fik samme opgave med Thorsager kirke.

Walther var den tids mest respekterede arkitekt, hvad angik restaureringer af gamle kirker. Men for en eftertid fremstår han som meget hårdhændet – og det har været sagt, at når han talte om at føre kirkerne tilbage til deres oprindelige udseende, så drejede det sig nok mere om at føre dem tilbage til det udseende, han selv syntes, de burde have haft.

Også i Bregnet gik Walther hårdhændet frem. Alt inventar blev kasseret, og Walther forsøgte at gøre kirken til en romansk kirke, hvad den faktisk aldrig har været. Men Walther har vel været inspireret af, at der havde stået en romansk kirke på stedet før den nuværende blev opført.

Walthers restaurering fik stor betydning, da menighedsrådet omkring år 2000 begyndte at arbejde med en ny restaurering. Nationalmuseet opfattede nemlig Bregnet kirke som det eneste tilbageværende helstøbte eksempel på en Walther-restaureret kirke.

Det kostede derfor mange diskussioner og forviklinger med tilhørende kompromisser, før menighedsrådet fik lov til at gennemføre den restaurering, der præger kirken i dag.

Restaureringen blev bygget op omkring den tredelte altertavle af kunstneren Arne Haugen Sørensen, der derefter også fik til opgave at stå for den øvrige udsmykning og farvelægning af kirken. Mest iøjnefaldende er prædikestolens "vandringsmand-motiv" og de små "medaljoner" med bibelske motiver yderst på stolestaderne. Det samlede resultat er ualmindelig smukt og helstøbt – døm selv!

(Indlæg til Syddjursportalen 4. juni 2010)